NOORD-BRABANDER.

Donderdag, 18 Juny 1829. **34** Quid verum atque decens. HORATIUS.

§ § § *Door het goed vertier, dat dit Dagblad reeds, gedurende het kort bestaan van hetzelve, heeft genoten, vinden zich de uitgevers in staat gesteld (en hiermede zal aan het publiek voorzeker geen ondienst worden gedaan) om, niettegenstaande de aanmerkelijke onkosten, zoo van de verhooging van het zegel als anderzins, hun Dagblad in een grooter formaat, echter tegen denzelfden prijs, uit te geven. Men zal hetzelve alsoo, zoodra het daarvoor reeds bestelde papier in gereedheid is, in het formaat van het bekende Dagblad de* Courrier de la Meuse, *het licht doen zien.*

PRUISSEN.

BERLYN, 9 *juny.*

De prinsen, zoons van Z. M., die zich alhier bevinden, waren den 6 naar Frankfort op den Oder vertrokken, om aldaar H. M. de Keizerin van Rusland af te wachten. Hare Majesteit werd, met de prinsessen, zijne dochters, te gemoet gegaan tot aan Friederichsfelde. De blijdschap der doorluchtige familie, dat zij de Keizerin weerzagen, werd door de onverwachte aankomst van Z. M. Keizer *Nicolaas*, met den groot-hertog, den erfgenaam van de kroon, niet weinig vermeerderd. HH. MM. zijn denzelfden avond, te half acht ure, aangekomen en aan het kasteel afgestapt. De geheele bevolking van Berlijn was te zamen vergaderd en heeft de dochter van haren Koning met eenen waren geestdrift ontvangen. Des avonds werd de geheele stad geïllumineerd. Eergister heeft de koninklijke familie den schouwburg met hare tegenwoordigheid vereerd. Gister is er, ter eere van de K. M. groote parade geweest; vervolgens zijn HH. MM. en HH. KK. HH. naar Potsdam vertrokken, om aldaar den groot-hertog van Saksen-Weymar te ontvangen.

Een nader berigt geeft nog de volgende nieuwe bijzonderheden op, ten aanzien der aankomst van HH. MM. den Keizer en de Keizerin van Rusland:

De stoet, door de geheele bevolking met ongeduld verwacht, naderde omstreeks half acht ure des avonds de stad. In de eerste koets, met 6 paarden bespannen, bevond zich Z. M. de Koning, omringd van zijne drie doorluchtige dochters, H. M. de Keizerin van Rusland, H. K. H. mevrouw de groot-hertogin van Mecklenburg-Schwerin en H. K. H. mevrouw de prinses *Frederik* der Nederlanden. Van alle kanten werden de levendigste toejuichingen gehoord; de dames wuifden uit de vensters met hunne zakdoeken, en strooiden bloemen voor de doorluchtige personaadjen. De toejuichingen en vreugde-kreten van de menigte werden vernieuwd op het gezigt van eene tweede koets, waarin zich Z. M. de Keizer van Rusland, Z. H. de koninklijke prins, HH. KK. HH. de koninklijke prinses en mevrouw de prinses *Karel* bevonden; even als op het zien van eene derde koets, in welke Z. K. H. de groot-aartshertog van Rusland en Z. K. H. prins *Karel* gezeten waren. Het was met eene algemeene ontroering dat H. M. de Keizerin van Rusland het paleis harer voorvaderen wederzag, en dat zij de inwoners der stad begroette, welke haar hadden zien geboren worden.

Eene ontelbare menigte vervulde het plein en de toegangen tot het paleis. Nadat HH. MM. en HH. KK. HH. waren afgeklommen, wilden zich eenige kooren van krijgs-muzijk doen hooren, maar de toejuichingen des volks veroorloofden zulks niet. De algemeene blijdschap werd nog vermeerderd, toen H. M. de Keizerin van Rusland op het balkon verscheen, houdende den jongen prins, haren zoon, bij de hand, en vergezeld van de koninklijke prinsen en prinsessen; het volk legde de levendigste vreugdeblijken aan den dag, toen eenige oogenblikken daarna de geheele doorluchtige familie zich wederom vereenigd vond. Aller oogen waren vol tranen op het gezigt van onzen Koning, omringd van zijne doorluchtige kinderen. Nieuwe toejuichingen begroetten den Koning, toen Z. M. zich voor de tweede maal met H. M. de Keizerin van Rusland op het balkon vertoonde, en de liefde des volks openbaarde zich door nieuwe vreugde-kreten, toen Z. M. den groot-aartshertog, zijnen kleinzoon, aan zijn hart drukte. Deze neigde zich met de bevalligheid van zijnen ouderdom naar alle kanten tot de menigte, om dezelve te groeten.

Geen ongeluk stoorde dit feest, hetwelk tot laat in den nacht voortduurde.

Gister ontving H. M. de Keizerin eene deputatie van 72 jonge dochters uit de meest onderscheidene familien van den burgerstand. Vervolgens was er bij H. M. de Keizerin een familie-middagmaal.

ENGELAND.

LONDEN, 11 *juny.*

De regering heeft van den engelschen resident te Egina, den heer *Darlon*, depêches ontvangen van den 22 mei, waaruit blijkt, dat Missolunghi en Anatolico bij kapitulatie en Lepante aan de Grieken wederom zijn overgegeven.

Depêches van den lord opperkommissaris der ionische eilanden uit Corfu, houden, dat de generaal *Church* zijn bevelhebberschap over de grieksche troepen neergelegd, en zich naar Egina begeven heeft, ten einde den president van Griekenland over de benoeming van den broeder zijner Exc. *Agostino d'Istrias*, welke den prins *IJpsilanti* beleedigd heeft, te onderhouden.

De dag der opschorting van het parlement is nog onbepaald. Men denkt, dat dezelve dingsdag of woensdag aanstaande zal plaats hebben.

Wij vernemen, dat de graaf *Villa Flor* met 8 à 10 officieren van den staf zich heeft ingescheept, om naar Terceira te vertrekken, ten einde het bevelhebberschap over dit eiland op zich te nemen en hetzelve tot het uiterste tegen alle aanvallen van de zijde van don *Miguel* te verdedigen.

— De hertog van Norfolk is aan boord van zijn jagt met vele zijner vrienden, om zich naar Antwerpen te begeven. Z. G., zegt men, zal eenigen tijd te Brussel verblijven.

Van den 12.

Onze gezant bij het hof van Sardinië, de heer *Leslie Foster*, is naar Turin vertrokken.

— In het bosch van Windsor heeft men minerale bronnen ontdekt.

— De oudste zoo niet de dikste kastanjeboom der wereld staat te Tauworth en behoort aan lord *Ducre* toe. Hij is 1029 jaren oud, heeft 52 voeten omtrek en draagt tweemalen meer vruchten dan een kastanjeboom van 40 jaren.

— Tijdingen uit Mexiko van den 28 maart, melden, dat men op dit tijdstip in de hoofdstad toebereidselen maakte voor de inhuldiging van den nieuwen president *Guerrero*.

— De geldleening voor Brazilië is bepaald op 400,000 ponden sterlings, tegen 54%.

NEDERLANDEN.

'S HERTOGENBOSCH, 17 *juny.*

De *Courrier des Pays-Bas* zegt, dat sedert twee dagen de *Courrier de la Meuse* op het bureau niet aangekomen

is. Het is ons onbewust, waaraan deze onregelmatigheid moet toegeschreven worden; doch dit is zeker, dat hetzelve aan ons niet te wijten is, vermits de verzendingen dagelijks naauwkeurig worden gedaan.

(*Courrier de la Meuse.*)

Onlangs heeft de *Catholique* denzelfden klaagtoon aangeheven.

Bij deze gelegenheid moeten wij onze geabonneerden, welke ons hebben doen weten, dat zij den *Noord-Brabander* insgelijks onregelmatig en soms twee à drie dagen later ontvingen, bekend maken, dat dit dagblad op tijd alhier met de post verzonden wordt en wij niet weten, waaraan het te laat ontvangen moet worden toegeschreven anders, dan aan de respective postkantoren, bodens of anderen, die de couranten bezorgen. Wij zullen hier onderzoek naar doen, ten einde te ontdekken, of er ook soms delen worden gebruikt, om onze geabonneerden van dit dagblad afkeerig te maken.

— Z. M. heeft bij een besluit de maatschappij tegen brandschade, onder de benaming van *bijzonder voordeelige en billijke brandwaarborg-maatschappij van de provincie Zeeland*, opgerigt te Middelburg, bekrachtigd.

— Z. M. wordt aanstaande maandag te Luik verwacht en zal dingsdag de inrigtingen te Seraing en te Val S^t. Lambert gaan bezigtigen, van waar hoogstdezelve naar Luik zal terugkeeren, en vervolgens woensdag over Spa naar Verviers, en donderdag naar Maastricht vertrekken.

— De Koning is den 13 te Bergen in Henegouwen langs den dijk van het kanaal Antoing, onder hoogstdeszelfs regering daargesteld, aangekomen en is aldaar des zondags verbleven.

— Het besluit over het gebruik der beide talen, hetwelk op dit oogenblik aan het adres van den raad van state is onderworpen, is alleen betrekkelijk op het maken van verbindtenissen, bekendmakingen en plakschriften. De *Catholique* zegt, dat dit ontwerp levendige beraadslagingen bij den staatsraad veroorzaakt. Vele achtbare leden dringen er op aan, dat de maatregelen, welke men nemen wil, tot de geregtelijke zaken worden uitgebreid, vooral in criminele en correctionele gedingen.

— Het berigt, als of de minister van financien, onder meer andere bezuinigingen, eene voordragt zou hebben ingeleverd, om 10 perCent op de traktamenten van alle ambtenaren te korten, wordt thans vrij stellig tegengesproken. Het schijnt eenig geloof te verdienen, dat van zoodanig ontwerp wel is zake geweest, doch dat men hetzelve, wegens de menigvuldige moeijelijkheden, welke zich reeds in den aanvang daartegen verzetteden, heeft laten varen.

— Wij vernemen, dat met 1 julij aanstaande, alle voorstellen van wetten en reglementen van algemeen bestuur en alle voorstellen, welke daartoe betrekking hebben, onmiddellijk door de hoofden der departementen van administratie aan den raad van state zullen worden medegedeeld, die met de ministers hierover zal kunnen raadplegen, ten einde zij, genoegzaam ingelicht, deze aan de bekrachtiging van Z. M. zouden aanbieden, om als ontwerpen van wetten te kunnen worden voorgesteld.

— Overal is men verwonderd, dat het ministerie de preconisatie der drie bisschoppen nog niet op eene officiële wijze heeft bekend gemaakt.

— De zitting van het hof van assises in deze provincie zal, voor het tweede trimester, aanstaanden maandag geopend worden. De heer m^r *van Romundt*, welke benoemd is, om dezelve voor te zitten, wordt alhier vrijdag of zaturdag uit 's Hage verwacht.

— Het kappittel van Gent heeft den hoogeerw. heer *de Meulenaer*, vikaris-generaal en den eerw. heer *Lebegue*, kannunnik, afgevaardigd, om m^gr. *van de Velde*, den nieuw benoemden bisschop, geluk te gaan wenschen. Deze heeren zijn den 16 dezer vertrokken.

— De gezondheid van den heer baron *de Secus* is geheel hersteld.

— Nadat de officieren der schutterij te Brussel de eer gehad hadden, om bij Z. K. H. den prins van Oranje op een diné te zijn verzocht geweest, hebben thans die heeren wederkeerig hoogstdenzelven op een middagmaal, hetwelk den 22 dezer moet plaats hebben, uitgenoodigd.

— Het dagblad van *Luxemburg* maakt eenen brief bekend, gedagteekend uit Bonn, waarin gewag gemaakt wordt, hoedanig H. M. de Koningin der Nederlanden en de prinses *Marianne* aldaar ontvangen zijn; in dien brief wordt gezegd, dat de nederlandsche leerlingen op het kollegie bij de hooge school te Bonn opgerigt, aan H. M. een avond-muzijk met toortsen gegeven hebben. Drie der 150 studenten zijn afgevaardigd geweest, om de Koningin te gaan verwelkommen.

— Onder dagteekening van den 26 mei wordt uit Rome gemeld: «Sedert eenige dagen heeft men veertien schokken van aardbevingen te Albano, Gonsano, la Kiccia en vooral te Castel Gandolfo gevoeld; de gansche bevolking ontsteld zijnde, nam de vlugt en legert zich sedert eergister in tenten op het veld. Tot nog toe echter zijn slechts eenige huizen in beweging geraakt, één alleen is ingestort; doch de voorteekenen zijn dreigend en misschien vermeerdert de schrik. Men zegt, dat de wateren der meeren van Albano en Nemi schielijk vijftien voeten gevallen zijn en de boomen van het woud u droogen en op verscheidene punten rooken; men vreest voor eene uitbarsting van eenen vuurspuwenden berg, want deze teekenen zijn de getrouwe voorloopers eener dergelijke gebeurtenis. De regering heeft een regiment dragonders gezonden, om de rust te bewaren, de plundering te voorkomen en eene kommissie uit verlichte mannen, om den staat der meeren en bosschen te onderzoeken. Men weet den uitslag van haar bezoek nog niet. Castel Gandolfo is ongeveer 6 uren van Rome, op den weg naar Napels, gelegen.

Het gerucht heeft zich verspreid, dat de berg Capo tusschen het meer Nemi en Castel Gandolfo scheen te gisten. Wanneer een nieuwe vuurspuwende berg tusschen de twee krafers, waarvan de instorting die meeren gevormd heeft, mogt uitbersten, dan zouden de aangename en bekoorlijke plaatsen Albano, Kiccia, Gonzano en Nemi het grootste gevaar loopen, om verdelgd te worden. Volgens de *Diario* is de kommissie, welke de regering gezonden heeft, om natuurkundige nasporingen te doen, zamengesteld uit de hoogleeraren *Morechini*, *Scarpellini*, *Barlocci* en *Carpi*, welke met het onderzoek over de verandering der kleur van het water dezer beide meeren en derzelver daling belast zijn.

— Men zegt, dat Z. M. de Keizer van Rusland, na zijne terugreis uit Berlijn, zich aan het hoofd zijner legers, welke met 40,000 man zullen vermeerderd worden, zal stellen.

— Men meldt uit Parijs, dat de graaf *de Celles* aldaar van zijne terugreis uit Rome verwacht wordt en dat zijne zending geëindigd is.

— De hertog van Norfolk en de heer *Blount*, gewezen sekretaris der katholijke associatie te Londen, zijn te Antwerpen aangekomen, van waar zij zich naar Brussel zullen begeven.

Met genoegen vernemen wij, dat het ministereel dagblad, de *Courrier Universel*, sedert kort te Luik uitgegeven, ons de eer aandoet van ons *liberaal*, dat is, *grondwettig* te noemen. Het is waar, dat de achtbare heer *van Brienen van den grooten Lindt*, in den aan de redaktie gerigten brief een *katholyk pair* genoemd wordt en zich als zoodanig onderscheidt; hierover is de *Courrier* gebelgd en noemt dit op eene schimpende wijze, *grondwettig* redeneren, doch het is niet de redaktie, welke dezen titel den heer *van Brienen* heeft toegekend, het is de schrijver des briefs, hoezeer zij van gevoelen is, dat het niet ongrondwettig redeneren zij, wanneer een lid van de eerste kamer gezegd wordt, den katholijken godsdienst te belijden, even zoo min als dat men zoude zeggen, dat hij de hervormde of andere kerkleer was toegedaan, welke alle bij de grondwet erkend worden, maar wij noemen *ongrondwettig*, *inconstitutioneel* en *illiberaal* de pogingen, welke men aanwendt, om de roomsch-katholijken buiten alle politieke betrekkingen te houden en bijzonder in de noordelijke provincien, welke geen enkel roomsch-katholijk vertegenwoordiger (buiten Noord-Braband) in de tweede kamer hebben; deze ongrondwettige handelwijze zal aan den schrijver des briefs aanleiding gegeven hebben, om den heer *van Brienen een' katholijk' pair* te noemen, die, uit hoofde van zijnen verhevenen stand, de verdediger der roomsch-katholijken moest zijn en als zoodanig, uit overtuiging, derzelver belangen heeft voorgedragen.

Zeer toevallig viel ons de sedert korten tijd hier ter stede bekend geworden en alle weken *eens* uitkomende *Bredasche Courant* in handen, waaruit wij eene zeer *geleerde* kritiek tegen ons Dagblad ontwaarden, bestaande *summa summarum*, enkel en alleen in scheld- en schimpwoorden, welke de schrijver ons en den opsteller van den zich noemenden *Patriote* ten onregte toevoegt. Het is in dit geval verre

beneden ons, om den eerwaardigen schrijver met dezelfde maat uit te meten, zoo als hij gemeten heeft, vermits wij den boom reeds uit zijne vruchten kennen; — het is verre, zeggen wij, beneden ons, om op hatelijke en verachtelijke aantijgingen, welke geen ander gevolg kunnen hebben, dan zich zelve belagchelijk te maken, te antwoorden; doch wij noodigen den eerwaardigen schrijver uit, welken wij niet dan met huivering dan eens *zuster*, dan weder *confrater*, gelijk hij gedaan heeft, zouden durven noemen (want deze woorden stooten ons), om alle lage en bespottelijke personaliteiten daar te laten, welke zoo als de heer *Wap* in zijnen aan ons gerigten brief te regt zegt, op *snorkerijen* neerkomen, maar indien hij kracht en moeds genoeg bezit, om met ons, in het strijdperk te treden over *daadzaken* en wederleggingen, wanneer wij, hoe *klein* en *onfatsoenlijk* voor als nog het *Noord-Brabandertje* in zijn oog ook moge zijn, hem op zijn' voorman met bezadigdheid zullen brengen en dan zal de toekomst leeren, of de eerwaardige *Bredasche Courant*, in plaats van op eenen hond met eene roode muts, niet beschaamd en verlegen op eenen ezel zal rijden.

Oosterhout, 15 junij 1829.

Aan de redaktie van den NOORD-BRABANDER.

Mijnheer!

Zoo lang willekeur de wet op de schutterij hier te Oosterhout blijft misbruiken, zoo lang ook zal ik alle miskenning der wet aan het geëerd publiek bekend maken. Gelief daarom, mijnheer, het volgende in uw geëerd dagblad onverwijld te plaatsen, en geloof, dat ik met de meeste achting ben UEd. Dw. Dienaar

F. X. Janssens,
Med. doctor.

Onder een ondoordringbaar en tergend stilzwijgen van het gemeentebestuur op alle adressen en een rekest der schutters, de wet op de schutterij tegen willekeur inroepende, blijft men op zondagen, onder den eersten dienst in de kerk, en eens 's wekelijks op werkdagen des avonds, de afgematte bouwlieden, zoo serjanten als korporaals, waarvan de verst afgelegene op anderhalf uur, en de minst afgelegene op kleine drie kwartier uurs afstand wonen, op de exercitie-plaats, *den Heuvel* genaamd, excerceren. Hun rekest aan het gemeeete-bestuur wordt met stilzwijgen, en hunne non-comparitie op bovengestelde uren, met boete gestraft. Wanneer zal deze mishandeling een einde nemen? Hoe lang zal de wet onder den wil van een gemeentebestuur, bij eene beschermende grondwet gekluisterd en willekeur ongewroken blijven?

Ecce, preces renegant, et stat pro lege voluntas.

LAGER EN MIDDELBAAR ONDERWIJS.

MINISTERIELE CIRCULAIRE. — *Werkelyke bedoelingen van het gouvernement, betrekkelyk dit belangryk onderwerp.*

Wij stelden een artikel op, om te toonen van hoe veel belang het zijn zoude, dat de werkzaamheden der onderscheidene kommissien, welke zich met het onderwijs hebben bezig gehouden, bekend gemaakt werden, toen wij het geluk hadden gehad een afschrift in handen te krijgen van een stuk, dat, wel is waar, zeer kort, maar [illegible] eene nog jonge dagteekening is, hetwelk ons, in een zeker opzigt, onderrigt ten aanzien van datgeen, hetwelk men reeds besloten had te doen en van dat, wat men voornemens is, met betrekking tot het lager onderwijs, nog te verrigten.

Verwekt het lager onderwys geene klagten, zoo als de heer *van Gobbelschroy*, op den 31 januarij 1829, den Koning heeft willen doen gelooven? Wij hebben het tegendeel aangetoond, en, hoe hardnekkig ons ministerie ook zijn moge, het stemt, ten minste op eene onmiddellijke wijze, toe, dat wij reden gehad hebben om ons te beklagen. Het erkent, dat er misbruiken kunnen begaan zijn, en dat *ondergeschikte autoriteiten hunne pligten kunnen hebben te ver gedreven en hunne instructien te buitengegaan*. Zullen wij eene bezadigde vrijheid hebben, zoo als de *Gazette des Pays-Bas* ons doet hopen? Dit is eene andere vraag. Voor dat wij daarop antwoorden, zullen wij het stuk mededeelen, waarvan wij zoo aanstonds gesproken hebben. Hetzelve is van den volgenden inhoud:

»*Brussel*, 28 mei 1829.

»Uwe kommissie is niet onkundig van het verlangen »des Konings, dat er weldra eene algemeene en op alge»meene reglementen gevestigde wet, betrekkelijk het open»baar onderwijs, opgemaakt worde.

»Terwijl men dit belangrijk voorwerp behandelt, verlang »ik sterk, het oordeel der kommissien van onderwijs in den »grond te kennen, omtrent een stuk, waarover de gevoelens »op het tegenwoordige tijdstip zoo zeer verdeeld zijn.

»Ik bedoel de vraag om te weten, of het raadzaam, »in het belang van een goed en wel geregeld onderwijs »zijn kan, om te veroorloven, *dat personen, die eenen »rang of akte van algemeene toelating verkregen hebben, »zich, naar hun goedvinden, zouden mogen vestigen in zoodanige gemeente of op zoodanige plaats, hetzy stad of dorp, »als zy zelve zullen verkiezen; dan wel of het getal der onderwyzers, volgens de plaatselyke omstandigheden en naar »evenredigheid van de behoefte der bevolking moet bepaald »worden.*

»Ik begeer, dat uwe kommissie zich, in hare eerstvolgende bijeenkomst, met deze vraag bezig houde, en dat »het beredeneerde advis, hetwelk zij zal uitbrengen, ter»stond aan de heeren leden der gedeputeerde staten zal »worden ter hand gesteld, welke leden ik uitnoodig, om »hetzelve, met hunne aanmerkingen, aan mij te doen »geworden.

»De minister van binnenlandsche zaken
»(*geteekend*) VAN GOBBELSCHROIJ.

»AAN DE PROVINCIALE KOMMISSIE VAN ONDERWIJS VAN.....»

Trachten wij de door Zijne Excell. voorgestelde vraag te bevatten.

Men vraagt niet of het onvoegzaam is, dat een ieder mag onderwijzen; neen, het geldt hier de vrijheid niet. Men vraagt alleen of personen, WELKE REEDS EENEN RANG OF AKTE VAN ALGEMEENE TOELATING HEBBEN VERKREGEN, *zich als byzondere onderwyzers zullen kunnen neerzetten, waar het hun goeddunkt, dan of het getal der onderwyzers zal bepaald zyn.*

Het is derhalve, in de eerste plaats, klaarblijkelijk, dat het gouvernement, zelfs nog op dit oogenblik, de nadrukkelijke bedoeling heeft, om alleen die personen als onderwijzers te erkennen, welke het geluk zullen hebben, om zich *eenen rang* (waarschijnlijk een *brevet*), *eene akte van toelating of van algemeene vergunning* te bezorgen. En wie zal dien *rang*, die *akte van toelating* geven? Zullen dit kommissien doen, zoo als in voorgaande dagen? Zal het de minister doen? Welke hoedanigheden zal men niet moeten vereenigen om dezelve te verkrijgen? Wie zal hen beoordeelen? Hoe zal men hen beoordeelen? Men geeft ons dit nog niet te kennen, en alles wat wij zien, is dat men eene *voorloopige vergunning* noodig heeft.

En men vraagt, even alsof deze formaliteit niets beduidde, *of het past of niet, dat men eene verdere vergunning* moet eischen. Want dit is, indien wij ons niet vergissen, de eenigste vraag, over welke de kommissien van onderwijs geroepen zijn te oordeelen. Inderdaad, het vragen of de personen, *die reeds eenen rang bezitten, het vermogen niet zullen hebben, om zich te vestigen, even als byzondere onderwyzers, daar, waar het hun goeddunkt*, is vragen, of zij al of niet eene definitieve vergunning noodig hebben; dit is in zeker opzigt vragen, of er alsdan niet bijzondere onderwijzers bestaan zullen.

Men herinnere zich hier de vergelijking, waarvan de *Gazette des Pays-Bas* zich voor eenige dagen bediend heeft. *Het diploma of het brevet*, zeide deze, *is de kommies der barrière, welke onderzoekt of gy de vereischte hoedanigheden bezit, om den weg op te gaan; maar wanneer gy eenmaal op denzelven zyt, kunt gy u rigten, werwaarts gy wilt; dan gaat gy naar uwen zin.*

De circulaire van den minister bewijst, dat de *Gazette* niet weet, wat zij zegt, of dat zij niet zegt wat zij weet. Want vooreerst veronderstelt Z. Excel., gelijk men ziet, de noodzakelijkheid van een *brevet*, van eene *akte van* ter-

gunning, of *algemeene toelating*. Ziedaar den *kommies der barrière*, en, indien wij ons niet bedriegen, een weinig meer dan den *kommies der barrière*. Zult gij, wanneer gij *de akte van algemeene toelating* verkregen hebt, dan kunnen onderwijzen? Wij hebben gezien, dat dit alleen het punt in geschil is; dat is het juist, hetwelk men op dit oogenblik onderzoekt. Dit is dus, om ons van de taal der *Gazette* te bedienen, de geleider van het rijtuig, die voor den kommies der barrière zijn examen ondergaan en de vergunning verkregen heeft, om den weg op te gaan, maar die door eenen tweeden kommies wordt aangehouden, welke de paarden bij de teugels vat en aan zich zelve vraagt, of men de vergunning om voort te gaan, moet toelaten.

En vertrouwt dan nu nog op de redeneringen en beloften van het dagblad der ministers!

En hoe zal de vraag, welke aan de overweging der kommissien van onderwijs onderworpen is, worden opgelost? Is het gouvernement niet van te voren zeker van de antwoorden, die het vraagt? Waarschijnlijk ten naaste bij.

Laten wij het niet verbergen, de kommissien van onderwijs zullen algemeen, misschien eenparig, van gevoelen zijn, niet alleen dat het getal der onderwijzers bepaald worde, maar ook dat niemand, zonder voorafgaande autorisatie, eene school zal mogen openen, behalve uit naam van den minister, of uit naam van de provinciale of plaatselijke autoriteiten. Want het is in geenen deele waarschijnlijk, dat de kommissien zouden wenschen nutteloos, of dat hunne regten ingekrompen zouden worden.

Maar, zal men zeggen, het is niet alleen het gevoelen der kommissien, hetwelk de heer *van Gobbelschroy* vraagt, hij wil insgelijks de aanmerkingen der gedeputeerde staten weten.

Dat is waar. Maar laten wij, in de eerste plaats, opmerken, dat de gouverneurs der provincien, in de kommissien en in de vergaderingen der gedeputeerde staten tevens, den voorzitters-stoel bekleeden; deze hebben derhalve een veelvermogend middel, om dezelve te doen overeenstemmen. Laten wij in de tweede plaats opmerken, dat de gedeputeerde besturen zich, tot heden toe, over het algemeen zeer buigzaam getoond hebben.

Indien, daarenboven, alle gedeputeerde staten hunne stemmen niet voegen bij die der kommissien van onderwijs, komt het ons ten minste ontwijfelbaar voor, dat het ministerie op die der noordelijke provincien, zonder uitzondering, kan staat maken. Voeg hierbij die van eenige zuidelijke provincien, en oordeel dan, hoedanig het gevoelen van de meerderheid der geraadpleegde personen zijn zal.

Indien men dus op dezen grondslag de wetgevende bepalingen bouwt, welke men in gereedheid brengt, moet men een verfoeijelijk ontwerp van wet verwachten; en, indien eene dergelijke wet werd aangenomen, zou dit *het monopolie en de dwingelandy gewettigd zyn!* Het verachtelijkste nu, dat men in den staat kent, is het *despotismus der wetten*.

Het is zeker, dat de *circulaire* van den heer *van Gobbelschroy* aanleiding geeft tot de droevigste aanmerkingen. De vraag, welke zij ter oplossing voorstelt, veronderstelt reeds de noodzakelijkheid van den dwang en van eene gevaarlijke afhankelijkheid; men vraagt alleen, of deze afhankelijkheid genoeg is, dan of het voegzaam is dezelve te verdubbelen!

Wij schroomen niet te zeggen, dat wij, indien wij een gedeelte uitmaakten van de kollegien, welke de minister raadpleegt, zeer eenvoudig zouden weigeren om te antwoorden, ten minste zoo men ons niet voorloopig verklaarde, wat men door eenen *rang* en door eene *akte van algemeene toelating* verstaat. Wij zouden gaarne het geschil over deze vrijheid, maar dat over eene meer of minder beslotene slavernij niet willen behandelen.

De zaak, waarover hier gesproken wordt, is van een onberekenbaar belang voor de Nederlanders in het algemeen, maar inzonderheid voor de katholijken. Wat deze laatsten betreft, voor hun is het een geschil over leven of dood. Wij mogen gelooven, dat deze waarheid thans begrepen wordt; en wij wenschen, dat dit vooral in de noordelijke provincien het geval zijn moge. De hollandsche katholijken moeten bij zich zelven zeggen, dat, indien zij niet mogen onderwijzen, dan nadat zij daartoe, hetzij door het ministerie, hetzij door de provinciale of plaatselijke autoriteten, gevolmagtigd zijn, *de weg tot het onderwys voor hen volstrekt zal gesloten blyven*. Zij weten, door eene lange ondervinding, dat zij, indien zij hunne emancipatie van het protestantismus verwachten moeten, dezelve te vergeefs zullen verwachten. Zij zullen nooit *vrijwillig* door hunne protestantsche medeburgers, die overal de magt in handen hebben, toegelaten worden om te deelen in de regten en voordeelen, welke door de grondwet zijn gewaarborgd. Indien zij de vergunning om te onderwijzen van de autoriteiten zullen moeten vragen, zullen zij dezelve niet verkrijgen; hiervan mogen zij zich zeer wel verzekerd houden! En hun lot zal honderd malen enger zijn, dan het thans is, dewijl zij *wettiglijk* zullen *onderdrukt* worden.

Katholijke Hollanders, denkt dan op u zelven, en leert het gevaar van uwen toestand kennen! Gij vooral, inwoners van Noord-Braband! ziet wat men voor u bereid maakt, en neemt, van dit oogenblik af, uwe maatregels. Het staat in het bijzonder aan u, om werkzaam te zijn en uw patriotismus, bij deze gelegenheid, te ontwikkelen.

Wij eindigen dit artikel, met ons zelven geluk te wenschen, dat het stuk [illegible] bekend maken, ons zoo schielijk in handen is gekomen. Wij weten nu ten minste, waarover het verschil is, wij zien de bedoelingen van het ministerie en men zal het voordeel niet hebben van ons te misleiden.

De prijzen der granen, te Eindhoven, van dingsdag den 16 junij zijn geweest:

Tarwe,	het nederlandsch mud	f 15-» à 10-50
Rogge,		« 5-70
Boekweit,		à 8-80
Haver,		« 2-90 à 2-50.
Het nederlandsch pond boter.		« »-44 à «-38.

De vier nederlandsche ponden roggebrood « [illegible]

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

Amsterdam, den 15 juny 1829.

Werk. sch.	58 à 1/2		Spanje . .	32 à 1/2	
Rest. Uitges.	7/8 à 15/16		—— Parijs.	8 1/4 à 3/4	
Kans-Biljett.	20 1/4 à 1/2		—— Koup.	à	
Stellen. . . .	à		Weenerbank.	90 à 1/4	
Am. Synd.	100 1/2 à 3/4		——	74 1/4 à 3/4	
Losrenten	98 1/4 à 1/2		—— Certif.	51 à 1/2	
Handelmaats.	86 3/4 à 87		Metalique .	95 1/4 à 3/4	
Fr. Renten	80 1/2 à 3/4		—— L.	95 1/4 à 3/4	
— ——	à		Bank aktien	1344 à 1348	
Cert. te Parijs	74 1/4 à 3/4		Aand. R. f 100	196 à 198	
Rusl. *Hope*	100 à 1/2		Dito f 250.	377 à 379	
—— Insch.	56 3/4 à 57 1/4		Ital. Mont. . .	à	
—— Certif.	57 1/4 à 1/2		Napels Cert.	à	
—— Hamb.	87 1/4 à 3/4		Dito in Napels	80 3/4 à 81 1/4	
—— Londen	89 1/4 à 1/2		Dito in Lond.	84 1/4 à 3/4	
Pr. lond. 1.	à		Eng. Gekons.	88 7/8 à 98	
— —— 2.	à		N. Rus. L. A.	99 1/4 à 3/4	
Den. Lon. 3.	65 3/4 à 66 1/4		—— B.	à	

BEKENDMAKINGEN.

*** *J. L. VAN BUEL*, HOOFDONDERWIJZER in de nieuw opgerigte *Stads Nederduitsche*, en *Fransche School* voor JONGENS, in de *St. Jorisstraat* alhier, heeft de eer aan *Ouders en Voogden*, bekend te maken dat deze School reeds is geopend, en hij zich mede in de gelegenheid bevindt, tot het aannemen van JONGE HEEREN, in den heelen of Halven Kost. Zij, welke hem met de opvoeding en het onderwijs hunner kinderen verkiezen te vereeren, kunnen ten zijnen huize nadere inlichtingen aangaande dit *Instituut*, erlangen; of wel, men gelieve zich, ten dien einde, aan hem te vervoegen met vrachtvrije brieven.

'SHERTOGENBOSCH, *den 17 Junij 1829.*

*** Bij PETIT en FRITSEN, *Klokgieters* te *Aarle-Rixtel*, bij *Helmond*, zijn te bekomen allerlei soorten van KLOKKEN, van de beste klank en specie gegoten; vergieten geborsten en herstellen defecten in carrillons. Alles op een of meerder jaren proef en civilen prijs.

Te 's BOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, *Apostelstraat*, H. nº 20.